



## BARNAVERNDARSTOFA

Alþingi, nefndasvið  
Austurstræti 8 - 10  
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, mánudagur, 2. nóvember 2020  
Tilvísun: 2020020053/33

### **Efni: Umsögn Barnaverndarstofu um frumvarp til laga um kynrænt sjálfræði (ódæmigerð kyneinkenni), 22. mál.**

Barnaverndarstofa vísar til erindis nefndasviðs Alþingis, dags. 15. október sl., þar sem stofunni var gefið tækifæri á að gefa allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis umsögn um frumvarp til breytingar á lögum um kynrænt sjálfræði (ódæmigerð kyneinkenni), 22. mál. Þakkar Barnaverndarstofa fyrir að fá tækifæri til þess að tjá sig um frumvarpið og styður stofan heilshugar það markmið sem frumvarpsins sem miðar að því að auka réttindi barna á þessu sviði.

Barnaverndarstofa fagnar því að í frumvarpinu hefur verið tekið tillit til hluta þeirra athugasemda sem stofan gerði í umsögn sinni við frumvarp um kynrænt sjálfræði, 752. mál, dags. 15. maí 2019, meðal annars hvað varðar öflun samþykkis barna yngri en 16 ára sem fæðast með ódæmigerð kyneinkenni, áður en varanlegar breytingar verði gerðar á kyneinkennum þess. Aftur á móti telur stofan, líkt og rakið var í framangreindri umsögn, að einnig þurfi að fara fram sérstakt mat á því í hverju hagsmunir barnsins séu fólgnir hvað þetta varðar.

Hér leyfir Barnaverndarstofa sér að benda á að samkvæmt íslenskum lögum og mannréttindasamningum telst einstaklingur vera barn fram að 18 ára aldri. Telur Barnaverndarstofa þannig varhugavert að samþykki barns eitt og sér dugi til framkvæmda slíkra aðgerða þegar barn hefur náð 16 ára aldri. Telur Barnaverndarstofa mikilvægt að í þessum málum sé sérstaklega hugað að rétti barna til verndar, sbr. 3. mgr. 76. gr. stjórnarskrárinnar og 3. gr. samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins, sbr. lög nr. 19/2013, og að aldrei séu gerðar slíkar aðgerðir á börnum nema farið hafi fram heildstætt mat á því að slík aðgerð sé barni fyrir bestu. Þarf hér að huga að því að ekki sé lögð of mikil ábyrgð á börn í ákvarðantöku varðandi framkvæmd óafturkræfra aðgerða. Slík ábyrgð getur valdið börnum kvíða og vanlíðan.

Þarf í þessu sambandi þó engu að síður gæta að því að börn fái ávallt að tjá sig áður en ákvarðanir eru teknar og tekið sé aukið tillit til skoðana þeirra og óska eftir því sem aldur og þroski leyfir, sbr. 1. mgr. 12. gr. samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins. Telur Barnaverndarstofa því að í stað þess að líta eingöngu til lífaldurs sé þroski barns jafnframt látinn hafa hér þýðingu. Leggur stofan áherslu á að almennt eigi að fara að vilja stálpaðra barna sem



hafa þroska til að átta sig á þýðingu þeirra ákvarðana sem teknar eru en séu þó ekki látin axla ábyrgð á ákvarðanatökunni ein.

Mælir Barnaverndarstofa með því að frumvarpið taki breytingum í samræmi við framangreind sjónarmið.

Barnaverndarstofa veitir allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis fúslega allar nánari upplýsingar og skýringar sem þörf er á verði óskað eftir því og er reiðubúin að mæta á fund nefndarinnar verði þess óskað.

  
Heiða Björg Pálmadóttir  
forstjóri Barnaverndarstofu